

Trafikverket
179 20 Sundbyberg

Åtgärdsvalsstudie Trafiksäkerhetsbrister Klinte bergtäkt väg 140, 141 och 562, Klintehamn. Region Gotlands synpunkter.

Region Gotland har getts möjlighet att lämna synpunkter på Trafikverkets åtgärdsvalsstudie för väg 140, 141 och 562 i Klintehamn. För att förbättra trafiksäkerheten i samband med utökat täkttillstånd beslutade mark- och miljödomstolen 2019 i villkor inom dom, att SMA Mineral AB skulle delta i en åtgärdsvalsstudie ledd av Trafikverket med syfte att bedöma vilka trafiksäkerhetshöjande åtgärder som skulle behövas för att svara mot identifierade behov och brister. Bolaget skulle, med anledning av trafiksäkerhetshöjande åtgärder på transportvägar som beslutats av Trafikverket, bidra till kostnader för genomförande av sådana åtgärder med högst 110 miljoner kronor. Detta var förutsättningarna som gällde när arbetet med denna studie inleddes våren 2021.

Mark- och miljööverdomstolen upphävde emellertid domen i januari 2022 och därmed föll även villkor och uppdrag gällande genomförande av en åtgärdsvalsstudie. Region Gotland anser att detta är komplext, eftersom det resultat som studien nu levererar inte kan matchas mot ett uppdrag eller behov. Även om det redan idag finns brister i vägnätet så bedömer Trafikverket att utformningen är acceptabel utifrån nuvarande täkttillstånd och trafiksituation. I nuläget är det inte känt för Region Gotland huruvida SMA Mineral har för avsikt att inkomma med en ny tillståndsansökan för utökad täktverksamhet samt omfattningen eller utformningen av en sådan verksamhet.

Åtgärdsvalsstudien har resulterat i ett antal åtgärdsförslag av olika karaktär och med förväntad effektivitet för att lösa identifierade brister. Region Gotland vill understryka studiens resultat, nämligen att det vid ett utökat täkttillstånd krävs antingen breddning av väg eller tillskapande av en gång- och cykelväg för att uppnå acceptabel trafiksäkerhet. Det innebär att dessa båda åtgärder (en av dem eller de båda i kombination) bör ges första prioritet för genomförande inför en situation med en utökad täkttrafik. Övriga åtgärder som studien pekar ut kan ses som komplement, vilka i olika grad kan bidra till att förbättra utfallet.

Vad gäller åtgärd 2–5 kan Region Gotland inte ställa sig bakom rapportens rekommendation om genomförande, enligt följande.

Åtgärd 2 – Vägvisningsplan för oskyddade trafikanter i Klintehamn

Region Gotland följer gällande praxis för vägvisning och anser att effekten av föreslagen åtgärd är **osäker**. Oskyddade trafikanter väljer sannolikt redan idag att undvika väg 140 i de fall det är möjligt.

Åtgärd 3 – Informationskampanj om vikten att ha på sig reflexer respektive

Åtgärd 5 - Informationskampanj om vikten att hålla hastigheter

Effekterna av dessa kampanjer är **osäkra** och inte utredda i studien. Det är också otydligt hur ett genomförande skulle ske samt hur och till vem informationen som kampanjen omfattar skulle spridas. En eventuell kampanj av dylik art skulle dessutom inte kunna genomföras enbart på en begränsad vägsträcka i Klintehamn, utan det skulle i så fall behöva omfatta Gotland i sin helhet. För att nå långsiktig effekt slår studien fast att kampanjerna behöver upprepas regelbundet, vilket skulle innebära ett långsiktigt åtagande och kostnadsansvar.

Åtgärd 4 – Information om full last och aktuella körtider

Region Gotland ifrågasätter det rimliga i att regionen ska ansvara för att bedriva informationskampanjer till privata åkerier på ön. Det finns också flera oklarheter kring hur dessa kampanjer skulle genomföras samt hur och till vem informationen som kampanjen omfattar skulle

delas/spridas.

Staten ansvarar genom Trafikverket för statliga infrastrukturanläggningar. Vid exploatering av ett område som påverkar trafikflöden i så hög grad att den statliga infrastrukturen behöver förändras är det den exploaterande aktörens ansvar att stå för finansieringen av åtgärder. Avseende åtgärder som behöver genomföras vid utökad tåktverksamhet anser Region Gotland därmed att det är tydligt att detta inte ska finansieras via Gotlands länsplan utan är en fråga om medfinansiering mellan Trafikverket och verksamhetsutövare.

Region Gotland ser det som angeläget att aspekter som buller, damning och luftkvalitet i övrigt lyfts fram som viktiga parametrar att beakta vid en utökad tåkttrafik. I rapporten saknas dessa viktiga perspektiv nästan helt och regionen hade gärna sett att rapporten i större utsträckning förde ett resonemang kring dessa frågor. Ur ett folkhälsoperspektiv är det viktigt att det inte tillåts ske några försämringar i detta längs transportvägen eller för besökare vid omkringliggande rekreativsområden såsom Klintebergets friluftsområde. Nödvändiga skyddsåtgärder bör bekostas av verksamhetsutövaren och ska inte belasta vare sig boende eller regionen.

Region Gotland ser det som positivt att denna åtgärdsvalsstudie tagits fram och kan utgöra grund för en framtida tillståndsprocess vad gäller kalkbrytning i aktuellt område, men vill tydliggöra att regionen inte ställer sig bakom ett genomförande av åtgärdsförslagen 2-5 ovan. Det är också viktigt att betona att det gotländska vägnätet även i övrigt har stora behov av förbättringar. Den länsplan som Region Gotland förfogar över och som ska användas för åtgärder på hela det statliga vägnätet för 2022–2033, omfattar totalt 279 miljoner kronor. Här kan nämnas att det i början av planperioden ligger beslut om en ny cirkulationsplats i Klintehamn vid korsningen väg 140/Verkstadsgatan.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör